

Memorandum

Onderwerp	Memo beantwoording vragen SPS sessie Omgevingsvisie en -verordening van 25 september 2024
Datum	08-10-2024
Documentnummer	UTSP-1546707642-52
Van	Huib van Essen
Aan	Commissie ROW

In de [SPS sessie Omgevingsvisie en -verordening van 25 september 2024](#) zijn een aantal vragen gesteld waarvan is toegezegd deze schriftelijk te beantwoorden. Deze worden in dit memo beantwoord.

1. *50Plus: Er zijn problemen met lekkende dijken door achterstallig onderhoud. Dit onderhoud kan soms niet uitgevoerd worden doordat er geen stikstof ruimte is. Heeft gevolgen voor wegen, recreatievaart e.d. Wie is verantwoordelijk?*

Antwoord: Regionale keringen zijn in het beheer van de waterschappen, de provincie is toezichthouder op de veiligheid van deze regionale waterkeringen. In de omgevingsverordening zijn deze dijken aangewezen en genormeerd en via uitvoeringsbesluiten zijn er afspraken gemaakt met de waterschappen over het op orde brengen en houden van deze dijken. Mevr. Hoek spreekt over lekkende dijken. Het is een natuurlijk proces dat kwelwater door een hoger waterpeil naar boven komt (en onder de dijk door sijpelt). Dit hoeft niet tot waterveiligheidsrisico's te leiden. Als de kwel gepaard gaat met het meevoeren van gronddeeltjes van de dijk dan wordt dit piping genoemd. Elk jaar rapporteren de waterschappen over eventuele opgetreden veiligheidsrisico's. Middels de brief '[Voortgangsrapportages regionale keringen 2023](#)' (UTSP-1264662141-7121) informeren wij u over het waterveiligheidsbeeld van 2023. De waterschappen hebben geen schades geconstateerd aan de regionale keringen. Uiterlijk 31 december 2024 leveren de waterschappen de resultaten van de toetsing regionale waterkeringen op. De waterschappen hebben ook getoetst op het faalmechanisme piping. In het geval dat een dijk afgekeurd wordt op dit faalmechanisme zal deze volgens afspraak de komende jaren verbeterd worden. Er worden specifieke locaties genoemd zoals de Vecht. De staat van de beschoeiingen is daar geen oorzaak van een zgn. 'lekkende dijk'. Er zijn bij ons geen gevallen bekend van plannen waarbij onderhoud aan beschoeiingen niet door konden gaan wegens gebrek aan stikstof ruimte.

Voor primaire waterkeringen en regionale Rijkskeringen, zoals langs het Amsterdam-Rijnkanaal, is het Rijk verantwoordelijk voor de kaders en de Inspectie Leefomgeving en Transport voor het toezicht.

2. *PvdD: Wordt de natuur voldoende beschermd binnen het meldingen systeem?*

Antwoord: Het is in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) technisch mogelijk gemaakt om na het doorlopen van een vergunningenchecker een digitale melding in het kader van natuur in te dienen bij de provincie als bevoegd gezag (letterlijk heet dit nu een 'verzoek om advies en instemming'). Technisch gezien loopt dit nu ook goed bij aanvragen die worden gedaan in het Omgevingsloket. Echter, de systematiek zoals we deze voor 1 januari 2024 kenden (Verzoek om Verklaring van Geen Bedenkingen: VVGB), is nu anders. De 'aanhaakplicht' voor het aspect natuur, zoals was opgenomen in de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), bleek niet overgenomen te zijn in de Omgevingswet en het is op dit moment niet bekend of de wet op dit onderdeel wordt aangepast ofwel dat de aanhaakplicht weer terug

komt. Dit betekent dat bij de aanvraag het aspect natuur dus niet altijd wordt meegenomen, met mogelijk overtreding van wettelijke verbodsbepalingen tot gevolg. Dit kan leiden tot vertraging, extra vergunningentraject, niet doorgaan van activiteit/ handeling en mogelijk tot een slechtere staat van instandhouding van soorten op de langere termijn. Dit is iets dat landelijk speelt, maar binnen de provincie Utrecht proberen wij het op te pakken door proactief in contact te treden met onze decentrale partners om samen met hen te zorgen dat het aspect natuur in een vroegtijdig stadium wordt meegenomen. Op die manier kan er goed en tijdig invulling worden gegeven aan de geldende regels voor de flora- en fauna-activiteit en met name de specifieke zorgplicht.

3. *PvdD: Hoe past de KRW in de doorwerking van instructieregels van de provincie in de regels van de waterschappen?*

Antwoord: Bij de implementatie van de KRW is gekozen voor een stroomgebiedsbenadering. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen werken samen aan de opgave, ieder vanuit zijn expertise en elk met een eigen rol. De verantwoordelijkheid aan de EU verloopt via het Rijk, omdat de richtlijn is opgedragen aan de lidstaat. Binnen deze lijn vindt afstemming plaats. In het kader van het [handelingsperspectief \(maart 2024\)](#) vinden er bestuurlijke KRW-gesprekken plaats met de vier waterschappen in Utrecht. Hierin vragen we hen nadrukkelijk hoe zij aan de verplichting van de KRW voldoen. Onder de Omgevingswet heeft de provincie een aantal instrumenten, waaronder het opnemen van een instructieregel. De waterschappen zijn zich bewust van hun rol binnen de KRW. In het stroomgebied hebben zij een voorname rol. Wij zien vooralsnog geen meerwaarde in het opnemen van een nieuwe instructieregel om de waterschappen te wijzen op deze taak. Het Rijk is voor de verantwoordelijkheid over de KRW bezig om naast de samenwerkingslijn ook de formele lijn meer te benutten. Dit betekent voor de provincie dat wij vaker met de minister en de waterschappen over de voortgang zullen praten. In de definitieve versie van het handelingsperspectief (eind Q1 2025) zullen we een beschrijving geven over de intensivering van de formele lijn.

4. *VVD: Heeft de provincie beleidsvrijheid om van een vergunningplicht een meldingsplicht te maken en andersom?*

Antwoord: De provincie heeft geen beleidsvrijheid om zelfstandig van een vergunningplicht een meldingsplicht te maken of andersom, afwijkend van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Dit is in strijd met het legaliteitsbeginsel, dat vereist dat dergelijke wijzigingen een wettelijke grondslag moeten hebben. Het legaliteitsbeginsel houdt in dat voorschriften en voorwaarden aan een vergunning alleen kunnen worden verbonden als daar een wettelijke basis voor is.

5. *BBB: Is er een overzicht van de soorten regels (t.g.v. rijksregels of eigen beleid e.d.) in de Omgevingsverordening?*

Antwoord: Het streven is om dit overzicht met de concept startnotitie mee te sturen naar de Staten. De concept startnotitie ligt op 18 december 2024 ter vaststelling voor in de Staten en wordt vooraf behandeld in de commissie ROW van 4 december 2024.

6. *Graag toelichting op systematiek uitbreidingen buiten stedelijk gebied:*

Antwoord: De (woning)bouwmogelijkheden buiten bestaand stedelijk gebied zoals opgenomen in de [Omgevingsverordening](#) zijn praktisch te verdelen in vier categorieën. Onderstaand overzicht heeft primair betrekking op wonen, maar de mogelijkheden voor werken worden ook genoemd. Om het beknopt te houden, bevat het overzicht niet alle randvoorwaarden en nuances die de Omgevingsverordening noemt. De volgorde is ook iets anders: de Omgevingsverordening noemt eerst de kleinschalige mogelijkheden; in het overzicht hieronder staan bewust de grootste en belangrijkste uitbreidingen vooraan.

Categorie 1: Nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen ter plekke van nu nog onbebouwd gebied, aansluitend op bestaand stedelijk gebied.

Bij de uitbreidingsmogelijkheden kan een onderscheid gemaakt worden tussen:

- **Nieuwe uitbreidingswijken en bedrijventerreinen**, mogelijk gemaakt via het PPWW (artikel 9.15 Omgevingsverordening).

De uitbreidingslocaties zijn opgenomen in het PPWW en in het kader daarvan beoordeeld op provinciale belangen, beMERd en regionaal afgestemd. Om te voorkomen dat bij voorbaat onmogelijke bouwlocaties in dit proces worden meegenomen, zijn in de verordening een aantal waardevolle gebieden (zoals NNN) van deze bouwmogelijkheid uitgezonderd. Voor de woningbouwlocaties geldt verder de verplichting lokaal en regionaal groen te ontwikkelen ("Groen groeit mee").

- **Eenmalige uitbreidingen van maximaal 50 woningen** omwille van de vitaliteit van een kern (artikel 9.14 Omgevingsverordening)
Deze uitbreidingen hoeven niet via het PPWW regionaal te worden afgestemd en niet beoordeeld te worden in het kader van een provinciale MER. Groen groeit mee geldt ook niet als eis. De provincie beoordeelt wel in het kader van de reguliere gemeentelijke procedure de effecten op provinciale belangen. Ook voor deze bouwmogelijkheid zijn kansloze gebieden bij voorbaat uitgezonderd. Aangetoond moet worden dat de uitbreiding nodig is voor de vitaliteit. Eventuele volgende uitbreidingen van een kern moeten wel via het PPWW verlopen. Deze optie geldt alleen voor woningen.
- **Kleinschalige uitbreidingen** (1 tot 3 ha, eens per 10 jaar) van bestaande **bedrijventerreinen** (artikel 9.16).

Categorie 2: Tijdelijke woningen op tijdelijke locaties (flexwoningen), aansluitend aan stedelijk gebied (artikel 9.14a tijdelijke locaties voor flexwoningen)

Per kern kunnen 50 flexwoningen worden gerealiseerd, voor een periode van maximaal 15 jaar. Er moeten dan binnen de kern onvoldoende mogelijkheden zijn. De locaties worden beoordeeld op de effecten voor specifieke provinciale belangen. Het aantal van 50 kan eventueel worden opgerekt met een ontheffing van GS, waarbij artikel 9.16a nadere voorwaarden ("beoordelingsregels") aangeeft. Na 15 jaar moet het gebruik voor de stedelijke functie sowieso worden beëindigd.

Categorie 3: Kleinschalige bouwmogelijkheden in ruil voor een evenredige toename van de ruimtelijke kwaliteit

Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen:

- **Verdichting bebouwingsconcentraties en -linten** (artikel 9.7)
Sommige bebouwingsconcentraties in het buitengebied zijn te klein, of hebben te weinig aaneengesloten bebouwing voor een zelfstandige aanduiding als "stedelijk gebied" in de Omgevingsverordening. Om hier toch enige ontwikkeling mogelijk te maken is voor deze gebieden een kleinschalige verstedelijkingsmogelijkheid in ruil voor extra ruimtelijke kwaliteit mogelijk gemaakt. Dit is bij uitstek een kwestie van plaatselijk maatwerk. Doorgaans gaat het om slechts enkele extra woningen.
- Ruimte voor nieuwe stedelijke ontwikkeling in de **kernrandzone** (artikel 9.10)
De kernrandzones zijn indicatief in de Omgevingsverordening opgenomen. Deze regeling is mede in de Omgevingsverordening opgenomen, omdat er in de kernrandzones (soms te betitelen als "rommelzones") vaak bijzondere kansen liggen voor extra ruimtelijke kwaliteit. Ook hier gaat het om maatwerk. De praktijk leert dat het maximum hier ligt op ongeveer 25 extra woningen. Woningbouw in kernrandzones dient altijd onderdeel te zijn van een plan om de ruimtelijke kwaliteit in de kernrandzones te verbeteren.

Categorie 4: Transformatie van bestaande erven (bebouwde percelen)

Of een transformatie van bestaande bebouwing op een erf als verstedelijking wordt aangemerkt in de Omgevingsverordening, hangt mede af van de aard van de functie. Agrarische bebouwing past bij het buitengebied en geldt niet als verstedelijking, zolang deze binnen een agrarisch bouwvlak staat. Omzetting van een agrarisch erf naar een stedelijke functie, geldt wel als verstedelijking, ook als bestaande schuren worden hergebruikt. In dat geval wordt daarom een tegenprestatie gevraagd in de vorm van reductie van de bebouwingsoppervlakte (sloop). De Omgevingsverordening onderscheidt de volgende situaties. In de meeste van die situaties kan van de sloopnorm of de maximale bebouwingsmogelijkheden worden afgeweken, indien andere vormen van kwaliteit worden bereikt (ruimte voor maatwerk).

- **Omzetting van bedrijfswoning naar burgerwoning** na beëindiging van een agrarisch bedrijf (artikel 9.12)
In dit geval verandert er eigenlijk weinig tot niets op het erf, dus wordt ook geen tegenprestatie gevraagd in de vorm van sloop van bebouwing of anderszins. Gemeenten moeten er wel op toezien dat achtergebleven bedrijfsgebouwen niet oneigenlijk worden gebruikt. Erfgenaren die na een officiële functiewijziging later alsnog een woning of bedrijvigheid willen toevoegen, kunnen nog steeds gebruik maken van de mogelijkheden die hieronder worden genoemd (verstedelijking in ruil voor sloop).
- **Vestiging van een niet-agrarisch bedrijf of andere stedelijke functie (niet zijnde wonen) na beëindiging van een agrarisch bedrijf** (artikel 9.11).
Een dergelijke functiewijziging is mogelijk na sloop van 50% van de agrarische bedrijfsgebouwen. De Omgevingsverordening noemt een aantal specifieke functies waarvoor die slooornorm niet geldt (zoals zorg of loonwerkbedrijven).
- **Bouw van een of meer extra woningen in ruil voor sloop van agrarische bedrijfsgebouwen** ("ruimte voor ruimte"; artikel 9.13).
Alle bedrijfsbebouwing (buiten de bestaande bedrijfswoning/boerderij) moet worden gesloopt. Afhankelijk van de hoeveelheid te slopen bebouwing mogen 1 tot maximaal 3 woningen worden gebouwd op het agrarisch bouwperceel.
- **Omzetting van een bestaande stedelijke functie naar een andere stedelijke functie** (artikel 9.9).
Als zich in het landelijk gebied een functie bevindt die als stedelijk (niet-agrarisch) kan worden aangemerkt, kan deze in een andere stedelijke functie worden omgezet, mits de functiewijziging naar aard en omvang niet leidt tot een toename van de invloed op de omgeving. Een sloopeis geldt dan niet, omdat de verstedelijking niet toeneemt. Ook een omzetting van een niet-agrarisch bedrijf naar woningen is op basis van dit artikel mogelijk.